

Stargardzianie w szczecińskim Pedagogium Książęcym (XVI–XVII w.)

Michał Gierke

Książnica Pomorska w Szczecinie

m.gierke@ksiaznica.szczecin.pl

<https://orcid.org/0000-0002-9184-0958>

Abstrakt

W oparciu o zachowane materiały archiwalne w tekście przybliżono sylwetki stargardzian kształcących się w Pedagogium Książęcym w Szczecinie funkcjonującym w latach 1543–1666. W tym czasie naukę w szczecińskiej szkole półwyższej podjęło 194 uczniów ze Stargardu. Oprócz ich nazwisk w tekście przybliżono przebieg edukacji oraz dalszej kariery zawodowej.

Abstract

The paper outlines the profiles of the citizens of Stargard who studied at Duke's Pedagogium in Szczecin which provided education between 1543 and 1666. During that time about 194 students from Stargard studied at the college. Apart from their names the paper also outlines the course of their education and further career.

Słowa kluczowe

XVI w., XVII w., Szczecin, Stargard, szkolnictwo wyższe, studenci

Keywords

16th century, 17th century, Szczecin, Stargard, higher education, students

Działające w Szczecinie w latach 1543–1666 Pedagogium Książęce było tzw. szkołą półwyższą, ufundowaną przez książąt pomorskich Barnima IX i Filipa I w konsekwencji przyjęcia wyznania luterańskiego jako religii państwowej i finansowaną ze zsekularyzowanych dóbr kościelnych. Zgodnie z postulatem Jana Bugenhagena, głównym celem funkcjonowania tej uczelni miało być kształcenie potrzebnych państwu duchownych, pedagogów i urzędników. Studenci realizowali więc w Pedagogium program obejmujący sztuki wyzwolone, rozszerzony o wstępne wiadomości z teologii, a w późniejszym czasie – także z prawa i medycyny. Absolwenci uczelni mogli też kontynuować studia

na uniwersytetach, aby – w skróconym czasie – uzyskać promocję magisterską ze sztuk wyzwolonych (filozofii)¹.

O popularności Pedagogium Książęcego decydowały przede wszystkim kompetencje kadry profesorskiej, której członkowie byli skrupulatnie rekrutowani przez nadzorujących placówkę kuratorów, a w pierwszych dekadach jej działalności nawet przez samych książąt². Do najważniejszych i najbardziej zasłużonych rektorów Pedagogium należy zaliczyć Antona Walthera (zm. 1557), Christoha Hunnicha (1567–1622), Martina Leuschnera (1589–1641) i zwłaszcza Johannesa Micraeliusa (1597–1658); spośród innych pedagogów na wzmiankę zasługują m.in. Daniel Cramer (1568–1637), Heinrich Kielmann (1581–1649) i Heinrich Schaevius (1624–1661)³. Obecność tych wybitnych uczonych i dydaktyków miała niebagatelny wpływ na wzrost frekwencji, ponieważ ich szeroko znane kompetencje stanowiły gwarancję wysokiej jakości kształcenia. W konsekwencji Pedagogium stało się najważniejszą – obok Akademii w Greifswaldzie – uczelnią Pomorza i jedną z ważniejszych szkół basenu Morza Bałtyckiego. Jak pisał w 1624 roku Paul Friedeborn (sam będący absolwentem Pedagogium): „Rzadko znajdzie się jakiś uczony kraj, który by pewnej części zdobytej wiedzy nie odebrał w tej właśnie znakomicie działającej szkole”⁴.

Wedle dostępnej dokumentacji w ciągu ponad 120 lat działania instytucji zarejestrowano w niej ponad 6300 studentów, pochodzących głównie z północnej części cesarstwa. Zasadniczą ich część, około 2/3 ogólnej liczby, stanowili, co oczywiste, Pomorzanie. Wśród nich zaś drugą co do wielkości zbiorowość – po mieszkańcach Szczecina (ok. 700 osób) – tworzyły osoby, które jako miejsce pochodzenia wskazały Stargard (194 osoby). W niniejszym opracowaniu zestawiono ich nazwiska wraz z informacjami na temat ich wcześniejszej i późniejszej edukacji oraz kariery zawodowej. Zebrane materiały mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych badań nad elitami intelektualnymi Stargardu w XVI–XVII wieku oraz – szerzej – nad modelem kształcenia Pomorzanie w tym okresie.

W kontekście tej drugiej kwestii interesujący jest fakt, że blisko połowa stargardzian (96 osób) przed rozpoczęciem nauki w Pedagogium immatrykulowała się na uniwersytecie – głównie we Frankfurcie nad Odrą (81), a także w Greifswaldzie (12), Rostocku (2) i Królewcu (1). Warto przy tym zwrócić uwagę, że tylko część z nich (36) oznaczono w odnośnych matrykułach jako osoby niemogące złożyć przysięgi studenckiej ze względu na niepełnoletniość (zwykle używano wobec nich sformułowania „non iuravit propter aetatem”, określenia „puer” itp.), a więc uczęszczające, jak należy sądzić, do funkcjonujących przy akademiach szkół trywialnych⁵. Zapewne pozostałe osoby (60) rozpoczynały natomiast naukę w zwyczajnym trybie akademickim. To, że często już po krótkim czasie przenosiły się one do Pedagogium Książęcego, może świadczyć, że

¹ Więcej na temat działalności Pedagogium Książęcego i jego programu dydaktycznego wraz ze wskazaniem źródeł i literatury – zob. AS, 3–5, 21–26. Dodajmy na marginesie, że legitymowanie się tytułem magistra nie było warunkiem koniecznym do zatrudnienia na stanowisku kościelnym, szkolnym czy urzędniczym – por. Bohnert, Wriedt 2020, 84–87.

² Więcej na ten temat – zob. Gierke 2023, 75–76.

³ Więcej na temat kadry profesorskiej – zob. AS, 29–42.

⁴ Friedeborn 2018, 92–93.

⁵ Por. w tym względzie np. Eulenburg 1904, 220–225.

program kształcenia w placówce szczecińskiej był zbliżony do poziomu edukacji oferowanej przez niższe fakultety akademickie. Z kolei utrzymanie w Szczecinie mogło być mniej kosztowne, zwłaszcza, że do dyspozycji uczniów pozostawała tania bursa, a niektórzy z nich mogli ubiegać się o stypendium książęce pokrywające koszty nauki.

Z dostępnych danych wynika też, że 52 mieszkańców Stargardu odebrało edukację jedynie w *Pedagogium*. Choć z dużą dozą prawdopodobieństwa można stwierdzić, że nie byli oni słuchaczami na żadnym z uniwersytetów objętych kwerendą, to jednak z uwagi na brak odpowiednich informacji źródłowych nie można wykluczyć, że kształcili się w którejś z lokalnych szkół miejskich lub gimnazjów, które z dużym powodzeniem działały m.in. w ich rodzinnym Stargardzie, w Szczecinie, Kołobrzegu, Szczecinku, a także w pobliskiej Nowej Marchii – w Choszcznie, Myśliborzu, Chojnie lub Gorzowie Wielkopolskim.

Zdecydowana większość zestawionych osób (142) podjęła jednak naukę w co najmniej dwóch placówkach, z tego 46 osób – w trzech, 14 osób – w czterech, 5 osób – w pięciu, a dwie osoby – w sześciu.

W tej ostatniej grupie znalazł się Christoph Schultetus (1602–1649), bodaj najwybitniejszy wywodzący się ze Stargardu absolwent *Pedagogium*, najważniejszy duchowny parafii św. Jakuba w Szczecinie w latach 1625–1649 i wytrawny bibliofil⁶. Edukację rozpoczął już w 1613 roku w mieście urodzenia. Następnie, w 1615 roku, immatrykułował się jako trzynastolatek na akademii frankfurckiej. Z uwagi na to, że nie mógł jeszcze w tym wieku złożyć przysięgi studenckiej, należy przypuszczać, że pobierał nauki w funkcjonującej przy uczelni szkole przygotowującej młodzież do studiów uniwersyteckich. Już w 1617 roku przeniósł się do *Pedagogium Książęcego*. Tam jednak również nie zabawił zbyt długo, ponieważ po dwóch latach ruszył w dalszą peregrynację akademicką: kształcił się w gimnazjum w Köthen (1619) oraz na wszechnicach w Lipsku (1620) i Jenie (1622). Na tej ostatniej uczelni uzyskał najpierw magisterium z filozofii (1623), a następnie doktorat z teologii (1624).

Również ponad 10 lat trwała podróż studencka Joachima Löpera (1626–1698), późniejszego pastora parafii w Wierzbnie i prepozyta synodu kołbackiego. Studia rozpoczął on w 1641 roku na Uniwersytecie w Greifswaldzie, po dwóch latach przeniósł się do *Pedagogium Książęcego*, a po kolejnych trzech – immatrykułował się w Wittenberdze. W następnych latach studiował na wszechnicach w Jenie (1647) i Strasburgu (1649). Edukację zwieńczył promocją magisterską w Rostocku w roku akademickim 1652/53.

Nie tylko pod względem liczby, ale i doboru uczelni Christoph Schultetus i Joachim Löper stanowią wyjątki w omawianej grupie studentów. W Jenie dalsze studia podjęło bowiem jedynie ośmiu stargardzian, w Lipsku – czterech, a w Strasburgu – dwóch. Większość z nich wybierała natomiast studia w Wittenberdze (35), Frankfurcie (29), Rostocku (26), Królewcu (15) lub Greifswaldzie (14). Niestety, ze względu na wciąż niedostateczny stan opracowania źródeł i trudną dostępność ksiąg dziekańskich tych uczelni trudno w tej chwili orzec, ile osób ukoronowało swą edukację zdobyciem tytułu magistra. Kwestia ta powinna stać się przedmiotem dalszych pogłębionych badań.

⁶ Więcej na jego temat zob. Jacobi 1649; Vanselow 1728, 108.

Tworząc prezentowane zestawienie, starano się również w miarę możliwości prześledzić kariery zawodowe. Wskazano łącznie 50 powiązań personalistów absolwentów z osobami zajmującymi świeckie lub kościelne stanowiska (41 pewnych oraz 9 prawdopodobnych). Pośród nich największą liczbę stanowią duchowni (35), w tym zwłaszcza pastory parafii wiejskich zlokalizowanych w okolicach Stargardu. Przynajmniej pięciu z nich przed objęciem stanowiska kościelnego podejmowało pracę w lokalnych szkołach miejskich, co zgodne jest z ówczesnym modelem rozwoju kariery duszpasterskiej. Jedynie trzech absolwentów związało się na stałe z pracą dydaktyczną, a spośród nich warto wskazać magistra Martina Röhlę (zm. 1578) – rektora Pedagogium Książęcego w latach 1576–1578⁷. Dwunastu innych wychowanków Pedagogium objęło stanowiska urzędnicze w rodzinnym mieście, dochodząc niekiedy – jak Gabriel Reddemerus lub Thomas I i Thomas III von Mildnitzowie – do stanowiska burmistrza.

* * *

Niniejszy wykaz sporządzono, wykorzystując edycję XVII-wiecznej kopii matrykuly Pedagogium Książęcego (obejmującej lata 1576–1666) oraz innych dokumentów pozwalających na identyfikację tożsamości studentów⁸. Zestawioną na jej podstawie listę 192 studentów, którzy wskazali Stargard jako miejsce pochodzenia, porównano następnie z przygotowaną do druku, lecz nigdy nieopublikowaną pracą *Stargarder auf Universitäten und Hohen-Schulen* pióra Martina Hasenjägera i Martina Wehrmanna⁹. Dzięki temu możliwe było uzupełnienie prezentowanego wykazu o dwie osoby (Daniel Vicke i David Wolf), których personalia zostały wydobyte przez wspomnianych autorów z jakiejś dziś już najpewniej nieistniejącej lub zaginionej dokumentacji (niestety nie wskazano dokładnego źródła)¹⁰.

Każdy wpis składa się z następujących elementów: **Nazwisko** imię (daty życia) – miejsce i data podjęcia edukacji (odmienna forma nazwiska, informacja o wieku). Dane na temat przebiegu kariery zawodowej lub przypuszczenia dotyczące tożsamości absolwenta. Źródła (uwagi).

Nazwiska podano co do zasady w formie występującej w matrykule Pedagogium Książęcego, a ujednolicono je tylko wówczas, gdy daną rodzinę reprezentował więcej niż jeden student lub gdy nazwisko danej osoby utrwaliło się w literaturze w innej formie (por. np. Liebeherr). Miejsca edukacji odnotowano w skróconej formie, oznaczając jedynie miasto, w którym znajdowała się dana szkoła, przy czym – pomijając pojawia-

⁷ Dodajmy, że ze Stargardu pochodził również Matthaues Wolf, rektor Pedagogium Książęcego w latach 1557–1570, jednak nie wiadomo, czy i on był absolwentem tej placówki, ponieważ dokumentacja studencka z pierwszych lat jej działalności nie jest kompletna.

⁸ AS, 9–18, 46–49, 253–255 – tam więcej na temat podstawy edycji.

⁹ Zob. APS SMW, 103. Dziękuję jednemu z recenzentów artykułu za wskazanie tego źródła.

¹⁰ W niniejszym zestawieniu pominięto dwie błędne atrybucje z pracy Hasenjägera i Wehrmanna: Joachim Siwert, który w metryce określił swe pochodzenie jako „e pago prope Stargardiam” (AS, 1576/80; APS SMW, 103, 45), wywodził się najpewniej z Warszyna koło Dolic – w latach 1564–1596 pastorem był tam Georg Siefert, być może ojciec Joachima (por. EGP I, 633); z kolei Andreas Mesterknecht wpisał się do metryki jako „Stargardensis Megapolitanus” (AS, 1597/4; APS SMW, 103, 48), co wskazuje, iż pochodził z miasta Burg Stargard w Meklemburgii.

jące się jednorazowo gimnazja w Berlinie, Stargardzie i Köthen, a także wynotowane dwukrotnie Gimnazjum Akademickie w Gdańsku – w każdym przypadku chodzi o działającą we wskazanym mieście uczelnię wyższą. W nawiasie następującym po dacie immatrykulacji podano formę nazwiska studenta zapisaną w danej matrykule, o ile była ona odmienna od formy przyjętej jako główna; w tym samym miejscu odnotowano też ewentualne inne informacje (przede wszystkim dotyczące wieku immatrykulanta). Wiadomości na temat przebiegu kariery zawodowej podano w sposób możliwie zwięzły, pomijając inne dane biograficzne, dotyczące np. związków rodzinnych czy twórczości literackiej – w razie potrzeby można je odnaleźć we wskazanych źródłach. Jeśli tożsamość danej osoby nie mogła zostać jednoznacznie ustalona, informowano o tym również w tym miejscu. Na końcu rekordu podano źródła w formie skrótów, których objaśnienie pomieszczono w bibliografii. W tym miejscu wynotowano również ewentualne rozbieżności w lekcyjnych nazwiskach zachodzące między edycją metryki Pedagogium a wykazem spisany przez Hasenjägera i Wehrmanna.

Albinus Jakob (zm. 1628) – Frankfurt 1581; Szczecin 1582. Pastor w Ustowie i Pomorzanie (obecnie część Szczecina) w latach 1596–1628 (*Witte*). AS, 1582/1; EGP I, 509; F I, 287.

Balcke Joachim (zm. 1611) – Szczecin 1578; Frankfurt 1578 (*Balck*); Rostock 1584 (*Balke*). Pastor parafii św. Jana w Stargardzie w latach ok. 1600–1611. AS, 1578/6; EGP I, 421; F I, 264; Majewski 2002, 74–75, 89; R II, 212; Vanselow 1728, 3.

Baum zob. Bohm

Besendall Johannes – Szczecin 1558. Być może tożsamy z Besendaelem, nieznanym z imienia pastorem w Starym Przylepie (pow. pyrzycki), odnotowanym w czasie wizytacji w 1568 r. AS, A1558/6; por. EGP I, 85.

Bilius Jakob – Frankfurt 1596 (*Biel*, nieletni); Szczecin 1598, 1600. AS, 1598/37, 1600/18; F I, 405.

Blenno Joachim – Frankfurt 1600; Szczecin 1603. AS, 1603/81; FI, 440.

Blenno Michael – Frankfurt 1611 (*Blennius*, nieletni); Szczecin 1616; Greifswald 16 VII 1616; Królewiec 1617. Od 1621 roku nauczyciel szkoły staromiejskiej w Królewcu, jednocześnie od 1626 roku pastor parafii św. Ducha tamże; relegowany w 1630 roku; następnie, w latach 1631–1642 rektor szkoły miejskiej w Elku. AS, 1616/48; F I, 554; G I, 426; K I, 229; Moeller 1851, 3.

Blucke zob. Glucke

Bohm Christoph (ok. 1600–1630) – Frankfurt 1609 (*Baum*, nieletni); Szczecin 1611; Greifswald 1613 (*Bohemius*); Wittenberga 1615 (*Bohmus*); Jena 1618 (*Böhm*). Pastor i prepozyt w Szczecinku w latach 1622/1624–1626, następnie, aż do śmierci, archidiakon parafii Mariackiej w Stargardzie. AS, 1611/8; EGP I, 416; EGP II, 265; F I, 535; G I, 414; J I, 26; WJ I, 172.

Borck Caspar – Szczecin 1585. AS, 1585/21.

Brandt Ernst – Greifswald 1642 (*Brant*, nieletni); Szczecin 1646; Rostock 1648 (*Brand*). AS, 1646/14; G I, 596; R III, 152.

Brisemeisterus Peter – Szczecin 1622. AS 1622/61.

- Brunneman** Heinrich – Szczecin 1567. AS, A1567/11.
- Brusevitz** Daniel – Szczecin 1652; Rostock 1655 (*Brüsevitz*); Królewiec 1657 (*Brüsewitz*). AS, 1652/31; K II, 1; R III, 188.
- Burmeisterus** Daniel – Frankfurt 1647 (*Burmeister*); Szczecin 1654; Wittenberga 1657; tamże promocja magisterska 1660. Od 1670 roku członek rady miejskiej Stargardu, w latach 1670–1675 prowizor parafii Mariackiej, a w latach 1684–1692 kamerariusz. AS, 1654/2; F I, 784; Hi, 14, 19–20; WJ I, 566.
- C- zob. też K-
- Calbachius** Jakob – Szczecin 1607. AS, 1607/69.
- Cossin** Christianus – Frankfurt 1600 (nieletni); Szczecin 1611 (*Cossinus*). AS, 1611/78; F I, 446.
- Cloegius zob. Gloegius
- Craconius zob. Krakow
- Crebs zob. Krebs
- Cusemannus zob. Kusemannus
- Demmin** Joachim – Frankfurt 1580; Szczecin 1581. AS, 1581/12; F I, 285.
- Dethardingus** Michael – Szczecin 1616; Greifswald 16 VIII 1616. AS, 1616/11; G I, 426.
- Dolgen** Martin – Szczecin 1562; Rostock 1564. AS, A1562/26; R II, 152.
- Eichman** Ernst – Szczecin 1617; Frankfurt 1618; Rostock 1624. AS, 1617/61; F I, 625; R III, 58.
- Faber** Jakob – Szczecin 1578 (*Fabricius*); Wittenberga 1581 (*Fabricius*); tamże 1583 promocja magisterska; Frankfurt 1583 (immatrykulowany jako magister). AS, 1578/7; F I, 302; W II, 301; AMLU II, 304; por. APS SMW, 103, 45.
- Faber** Michael – Szczecin 1607. Być może tożsamy z Michaellem Fabriciusem (immatrykulacje: Frankfurt 1606; Królewiec 1610; Helmstedt 1613; Greifswald 1614). AS, 1607/12; por. F I, 507; G I, 420; Hs I, 232; K I, 192.
- Faber** Paul (zm. 1630) – Szczecin 1615; Wittenberga 1619; Lipsk 1620. Pastor w Policach w latach 1622–1630; być może tożsamy z Paulem Fabriciusem (immatrykulacja Frankfurt 1614). AS, 1615/9; EGP I, 524; LJ I, 100; WJ I, 221; por. F I, 574.
- Faber por. Fabricius
- Fabricius** Georg – Królewiec 30 VII 1604 (*Fabritius*); Szczecin 1607. AS, 1607/5; K I, 165.
- Fabricius** Heinrich – Frankfurt 1609; Szczecin 1611; Wittenberga 1613 (*Fabritius*). AS, 1611/3; F I, 533; WJ I, 141.
- Fabricius** Jakob – Frankfurt 1587; Szczecin 1589. AS, 189/21; F I, 325.
- Fabricius** Joachim – Frankfurt 1603 (*Fabritius*); Szczecin 1604; Królewiec 30 VII 1604 (*Fabritius*); Helmstedt 1610; promocja doktorska z prawa tamże 1613. AS, 1604/4; F I, 472; Hs I, 211; K I, 165.
- Fabricius** Johannes – Szczecin 1609. AS, 1609/30.
- Fabricius por. Faber
- Falcovius** August – Frankfurt 1642 (nieletni); Szczecin 1645. AS, 1645/12; F I, 753.
- Falcovius** Joachim – Frankfurt 1648; Szczecin 1649. AS, 1649/61; F I, 787.

- Falleke** Gregor – Szczecin 1561. AS, A1561/21; APS SMW, 103, 44 (*Fulleke*).
- Fasike** Martin – Szczecin 1657. AS, 1657/11.
- Filter zob. Vilterus
- Fridebornius** Peter – Frankfurt 1602 (nieletni); Szczecin 1608; Królewiec 1615 (*Friedebörn*). AS, 1608/13; F I, 461; K I, 219.
- Fridericus** Christian – Szczecin 1596. AS, 1596/14.
- Fuhrman** Benjamin – Rostock 1613 (*Fhurman*); Szczecin 1614. AS, 1614/62; R III, 9.
- Fuhrman** David – Szczecin 1558 (*Furman*); Frankfurt 1559. AS, A1558/23; F I, 154.
- Fuhrman** David (zm. 1653) – Frankfurt 1606; Szczecin 1607; Wittenberga 1611 (*Führmannus*); promocja magisterska tamże 1611. W latach 1619–1624 rektor szkoły miejskiej w Kołobrzegu, w latach 1624–1631 diakon parafii Mariackiej w Koszalinie, w latach 1631–1645 archidiakon, a w latach 1645–1653 pastor i prepozyt tamże. AS, 1607/2; EGP II, 135; F I, 504; WJ I, 109.
- Fuhrman** Raphael – Frankfurt 1620 (nieletni); Szczecin 1625 (*Furhmannus*). AS, 1625/7; F I, 637.
- Fuhrman por. Thurman, Veermannus
- Fullert** Augustin – Szczecin 1564. AS, A1564/35.
- Gadovius** Martin – Frankfurt 1650; Szczecin 1656; Jena 1660. AS, 1656/56; F II, 12; J II, 289.
- Gert** Joachim – Szczecin 1568. AS, A1568/27.
- Ginovius** Christianus – Frankfurt 1624 (*Gino*); Szczecin 1626. AS, 1626/79; F I, 676.
- Gloegius** Ertmann – Frankfurt 1604 (*Cloegius*; nieletni); Szczecin 1607; Frankfurt 1609; Rostock 1615. AS, 1604/14; F I, 483; R III, 19.
- Glucke** Simon – Frankfurt 1591; Szczecin 1594. AS, 1594/36; F I, 361; por. APS SMW, 103, 48 (*Blucke*).
- Göbelius** Matthaeus – Frankfurt 1614 (*Gobelius*, nieletni); Szczecin 1616. AS, 1616/40; F I, 574.
- Goldbeke** Joachim – Frankfurt 1606 (nieletni); Szczecin 1607. AS, 1607/70; F I, 507.
- Golfisch** Martin – Frankfurt 1648 (*Goldefuss*); Szczecin 1652; Wittenberga 1656. AS, 1652/64; F I, 789; WJ I, 556.
- Golleuiss** Adam – Greifswald 1616 (*Golius*); Szczecin 1617. AS, 1617/56; G I, 426.
- Gottschalck** Jakob – Greifswald 1642 (nieletni); Szczecin 1643; Wittenberga 1646 (*Gotschalck*); Królewiec 1648. Członek rady miejskiej w Stargardzie od 1664 roku, następnie asesor sądowy. AS, 1643/3; G I, 596; Hi, 18–19; K I, 496; WJ I, 442.
- Granow** Joachim – Szczecin 1631. AS, 1631/2.
- Grapentin** Ambrosius (zm. 1626) – Frankfurt 1599 (*Grabentin*); Szczecin 1601; Wittenberga 1607 (*Grapenthin*); Rostock 1610 (*Grapenthin*). Diakon w Nowogardzie w latach 1619–1626. AS, 1601/51; F I, 429; EGP I, 305; R II, 300; WJ I, 57.
- Grot** Joachim – Szczecin 1568. AS, A1568/44.
- Grunenberg** Balthasar (zm. 1690) – Frankfurt 1647; Szczecin 1650; Wittenberga 1651 (*Grünenbergk*). Zapewne tożsamy z Balthasarem Grünenbergiem, pastorem w Marianowie (pow. stargardzki) w latach 1654–1690. AS, 1650/33; EPG I, 280; F I, 784; WJ I, 490.

- Gunterberch** Christoph – Szczecin 1560. AS, A1560/14; por. APS SMW, 103, 44 (*Gunterbeck*).
- Habernicht** Adam (zm. ok. 1601) – Greifswald 1574 (*Habernich*); Szczecin 1578. Pastor w Tychowie (pow. stargardzki) w latach 1583 – ok. 1601. AS, 1578/62; EGP I, 438; G I, 308.
- Habernicht** Adam (zm. 1625) – Frankfurt 1616; Szczecin 1620; Rostock 1623. Hipodidaskalius szkoły miejskiej w Stargardzie. AS, 1620/22; F I, 604; Hi, 70; R III, 53.
- Habernicht** Elias – Szczecin 1583; Greifswald 1584 (*Habernicht*). Pastor w Kłępinie (pow. stargardzki) w latach 1588–1598. AS, 1583/26; EGP I, 436; G I, 329.
- Hartwigius** Wilhelm – Szczecin 1604. AS, 1604/19.
- Hass** Daniel – Szczecin 1615. AS, 1615/3.
- Heutzius** Joachim – Szczecin 1623. AS 1623/50; APS SMW, 103, 51 (*Hentzius*).
- Hoffmannus** Jakob – Frankfurt 1618 (*Hoffman*, nieletni); Szczecin 1625; Wittenberga 1628 (*Hofemannus*). Prawdopodobnie tożsamy z Jakobem Hoffmanem, pastorem w Rzeplinie (pow. stargardzki) przed 1643 rokiem. AS, 1625/39; EGP I, 646; F I, 622; WJ I, 319.
- Hogerus zob. Hoyerus
- Hoppe** Joachim – Frankfurt 1606; Szczecin 1616; Gdańsk 1618 (*Hoppius*). AS, 1616/49; F I, 509; Gd, 105.
- Hoyerus** Georg – Szczecin 1652. Być może tożsamy z Georgiem Hoyerusem (immatrykulacja Greifswald 1641). AS, 1652/14; por. G I, 589; APS SMW, 103, 29 (*Hogerus*).
- K- zob. też C-
- Kemmelingus zob. Remmelding
- Kempendorff** Caspar Friedrich – Greifswald 1639; Szczecin 1641. AS, 1641/36; G I, 574.
- Kempendorff** Georg – Szczecin 1583; Frankfurt 1584 (*Kempendorff*); Heidelberg 1588. AS, 1583/3; F I, 312; Hb II, 139.
- Kornmesserus** Jakob – Szczecin 1666. AS, 1666/6.
- Krakow** David – Greifswald 1574 (*Krakovius*); Szczecin 1579 (*Craconius*). AS, 1579/3; G I, 308.
- Krakow** Valentin – Szczecin 1560; Wittenberga 1563. AS, A1560/26; W II, 62; APS SMW, 103, 44 (*Krabow*).
- Kramer** Albin – Szczecin 1566. AS, A1566/45.
- Kramer** David – Szczecin 1564 (*Kremer*); Greifswald 1564. AS, A1564/29; G I, 286.
- Krantz** Anton – Szczecin 1664; Frankfurt 1659. AS, 1664/5; F II, 76.
- Krebs** Matthias (zm. 1701) – Greifswald 1639; Szczecin 1643 (*Crebs*); Królewiec 1645 (*Crebst*). Pastor we Wrzosowie (pow. kamieński) w latach 1655–1701. AS, 1643/171; EGP I, 62; G I, 575; K I, 469.
- Kruse** David – Szczecin 1568. Być może tożsamy z dr. Davidem Crusiusem, syndykiem rady miejskiej w Stargardzie w latach 1605–1630. AS, A1568/2; por. Hi, 12.
- Kunstius** Georg – Frankfurt 1591 (*Kunst*, nieletni); Szczecin 1596. AS, 1596/1; F I, 361.

- Küsel** Peter (ok. 1638 – 1723) – Frankfurt 1652 (*Kusel*); Szczecin 1657. Pastor w Przywodziu (pow. pyrzycki) w latach ok. 1665–1723. AS, 1657/13; EGP I, 632; F II, 30.
- Kusemannus** Joachimus – Frankfurt 1600; Szczecin 1601 (*Cusemannus*). AS, 1601/3; F I, 441.
- Landcovius** Heinrich – Frankfurt 1604 (*Lancovius*, nieletni); Szczecin 1605; Wittenberga 1607 (*Lancovius*). AS, 1605/29; F I, 483; WJ I, 65.
- Lehmannus** Johannes (zm. 1677) – Frankfurt 1642 (nieletni); Szczecin 1646; Królewiec 1650. Diakon w Pyrzycach w latach 1656–1677. AS, 1646/35; EGP I, 366; F I, 751; K I, 514.
- Leistikow** David – Frankfurt 1635 (*Leistcovius*); Szczecin 1637 (*Liestcovius*); Greifswald 1641 (*Lestkow*); Rostock 1646 (*Leistkovius*). Członek rady miejskiej w Stargardzie od 1657 roku. AS, 1637/3; F I, 731; G I, 589; Hi, 18; R III, 142.
- Leistikow** Martin – Szczecin 1596 (*Leistco*); Frankfurt 1596 (*Leistcovius*). Subrektor szkoły miejskiej w Stargardzie w latach 1604–1605, następnie konrektor, a od 1624 członek rady miejskiej tamże. AS, 1596/4; F I, 404; Hi, 18, 65–66.
- Lentz** Peter – Szczecin 1577. AS, 1577/9.
- Leo** Martin – Szczecin 1606; Frankfurt 1606. AS, 1606/61; F I, 505.
- Lestkow zob. Leistikow David
- Liebeherr** Martin – Szczecin 1583 (*Leveherr*). AS, 1583/12.
- Liebeherr** Joachim – Frankfurt 1593 (*Libeheer*); Szczecin 1594 (*Philostratus*); Wittenberga 1596 (*Leucher*¹¹); promocja magisterska tamże 1603 (*Philostratus*). AS, 1594/31; F I, 379; W II, 436; WJ I, 595.
- Liestcovius zob. Leistikow David
- Lochstedt** Erdtmann – Frankfurt 1642 (*Lockstadius*, nieletni); Szczecin 1646; Królewiec 1648 (*Lockstadius*). AS, 1646/23; F I, 752; K I, 500.
- Loitz** Martinus – Szczecin 1582; Frankfurt 1582 (*Lötze*). AS, 1582/26; F I, 294.
- Löper** Joachim (1626–1698) – Greifswald 1641; Szczecin 1643 (*Löperus*); Wittenberga 1646; Jena 1647; Strasburg 1649; Rostock 1652; promocja magisterska tamże 1652/53. Pastor w Wierzbnie w latach 1655–1698, od 1667 także prepozyt synodu kołbackiego. AS, 1643/41; EGP I, 621; G I, 589; J I, 190; R, III, 169–170; S I, 617; WJ I, 442.
- Löper** Martin (zm. 1678) – Greifswald 1641; Szczecin 1645; Wittenberga 1647; Królewiec 1649; Frankfurt 1656. Pastor parafii św. Ducha w Stargardzie w latach 1658–1678. AS, 1645/36; EGP I, 426; F II, 59; G I, 589; K I, 508; WJ I, 448.
- Löw zob. Leo
- Lubbeke** Joahnes – Szczecin 1551. AS, A1551/8; por. APS SMW, 103, 43.
- Lubbeke** Peter – Szczecin 1553. AS, A1553/18.
- Luchtius** Peter (zm. ok. 1680) – Greifswald 1631; Szczecin 1635. Pastor w Mokrem (pow. goleniowski) w latach 1640–1680. AS, 1635/8; EGP I, 107; G I, 516.
- Ludecus** David – Frankfurt 1604 (nieletni); Szczecin 1606; Frankfurt 1609. AS, 1606/6; F I, 483.

¹¹ Zapewne błąd kopisty – powinno być *Leueher* lub *Leveherr*.

- Maderus** Heinrich – Szczecin 1617. Pastor w Glasowie (pow. Vorpommern-Greifswald) od 1623 roku. AS, 1617/68; EGP I, 349.
- Mantzick** Joachim – Szczecin 1570. AS, A1570/52; APS SMW, 103 nie notuje.
- Martini** Gottfried – Szczecin 1653; Helmstedt 1656; Frankfurt 1657; Rostock 1670 (immatrikulowany jako doktor obojga praw). AS, 1653/42; F II, 61; Hs II, 114; R III, 242.
- Meinius** Lorenz – Frankfurt 1606 (*Meine*); Szczecin 1607; Jena 1616 (*Moenius*). AS, 1607/11; F I, 505; J I, 211.
- Mildenitz** Christoph – Frankfurt 1579; Szczecin 1580; Wittenberga 1584. AS, 1580/22; F I, 272; W II, 321; por. APS SMW, 103, 45 (*Miltenicius*).
- Mildenitz** Johannes – Frankfurt 1579; Szczecin 1580. AS, 1580/15; F I, 272; por. APS SMW, 103, 45 (*Miltenicius*).
- Mildenitz** Thomas (I) – Frankfurt 1579; Szczecin 1581. Od 1593 roku członek rady miejskiej Stargardu, w końcu XVI wieku kamerariusz, a w latach 1602–1603 burmistrz. AS, 1581/10; F I, 271; Hi, 13, 17; Kratz 1865, 373; por. APS SMW, 103, 46 (*Miltenvus*).
- Mildenitz** Thomas (III) – Frankfurt 1628; Szczecin 1629. Burmistrz Stargardu w latach 1632–1640. AS, 1629/2; F I, 700; Hi, 11; Kratz 1865, 374.
- Milow** Johannes – Szczecin 1556; Frankfurt 1557 (*Mile*). AS, A1556/20; F I, 145. Miltenicius zob. Mildenitz
- Möllenbeccius** Peter – Frankfurt 1618 (*Mullenbeeck*, nieletni); Szczecin 1625; Wittenberga 1627. AS, 1625/17; F I, 621; WJ I, 312.
- Mullerus** Gregor – Szczecin 1582. AS, 1582/31.
- Nazius** Michael (zm. 1643) – Frankfurt 1617 (*Natzius*, nieletni); Szczecin 1620; Rostock 1624. Pastor w Kozielicach (pow. pyrzycki) w latach 1630–1643 (*Natze*). AS, 1620/36; EGP I, 391; F I, 613; R III, 57.
- Ninnemerus** Peter – Frankfurt 1602; Szczecin 1607. AS, 1607/48; F I, 461.
- Pamereningk** Melchior – Szczecin 1566. AS, A1566/7; APS SMW, 103, 44 (*Pomereninck*).
- Peterstorpf** Ernst – Frankfurt 1612 (*Peterstorff*, nieletni); Szczecin 1616. AS, 1616/58; F I, 569.
- Petzelius** Nicolaus – Frankfurt 1650 (*Pezelius*, prawdopodobnie nieletni); Szczecin 1653; Królewiec 1654 (*Pezelius*). AS, 1653/8; F II, 12; K I, 538.
- Philippius** Matthias – Szczecin 1651. AS, 1651/8. Philostratus zob. Liebeherr
- Piper** Franz (zm. 1645) – Frankfurt 1591; Szczecin 1596. Pastor w Grzędzicach (pow. stargardzki) w latach 1597/1606–1645. AS, 1596/13; EGP I, 431; F I, 361.
- Plantcovius** Wolfgang – Frankfurt 1605 (*Plantkow*, nieletni); Szczecin 1616; Wittenberga 1620. Pastor parafii w Świdwinie (*Plantiko*). AS, 1616/57; EGP II, 407; F I, 492; WJ I, 234. Pomereninck zob. Pamereningk
- Preussius** Joachim – Szczecin 1622; Greifswald 1625 (*Prutzius*). AS, 1622/32; G I, 479.

- Putzerlinus** Adam – Szczecin 1615. AS, 1615/67.
- Rades** David (1600–1632) – Szczecin 1616; Gdańsk 1619. Pastor w Kołczewie (pow. kamieński) w latach 1627–1632. AS, 1616/15; EGP I, 679; Gd, 108.
- Ranges** Johannes (zm. 1667) – Frankfurt 1632 (*Rangius*, nieletni); Szczecin 1638. Pastor w Kłępinie (pow. stargardzki) w latach 1646–1667 (*Range*). AS, 1638/12; EGP I, 436; F I, 714.
- Ranges** Paul – Frankfurt 1632 (nieletni); Szczecin 1636; Strasburg 1639; Frankfurt 1649 (wedle zapiski przy wpisie z 1632 przysięgę studencką złożył dopiero w 1649 roku). AS, 1638/8; F I, 714; S II, 236.
- Reddemerus** Andreas – Frankfurt 1616 (*Rettemirus*, nieletni); Szczecin 1621. AS, 1621/19; F I, 600.
- Reddemerus** Christian Martin – Szczecin 1649. AS, 1649/79.
- Reddemerus** Gabriel (zm. 1656) – Frankfurt 1607; Szczecin 1609; Rostock 1611 (*Roddemerus*). Członek rady miejskiej Stargardu od 1640 roku, w latach 1644–1652 kamerariusz, a w latach 1652–1656 burmistrz. AS, 1609/20; F I, 515; Hi, 11, 13, 18; Kratz 1865, 374; R II, 303.
- Reddemerus** Martin – Frankfurt 1614 (*Rettemerus*); Szczecin 1617; Rostock 1621. Członek rady miejskiej w Stargardzie od 1631 roku. AS, 1617/47; F I, 579; Hi, 18; R III, 42.
- Redtel** Samuel – Szczecin 1620. AS, 1620/17.
- Regast** Ludwig – Frankfurt 1647 (*Regastus*); Szczecin 1650; Jena 1655; Wittenberga 1657 (immatrykulowany jako magister). AS, 1650/72; F I, 782; J II, 649; WJ I, 560.
- Regast** Peter (I) (zm. 1638) – Szczecin 1587 (*Rehghost*); Frankfurt 1587; Helmstedt 1592. Subrektor szkoły miejskiej w Stargardzie do 1600 roku, w latach 1600–1613 diakon, a następnie aż do śmierci pastor i prepozyt parafii Mariackiej w Stargardzie. AS, 1587/8; EGP I, 419; F I, 326; Hi, 66; Hs I, 97.
- Regast** Peter (II) – Frankfurt 1616 (*Rigastus*); Szczecin 1620 (*Regastus*); Rostock 1622. AS, 160/2; F I, 600; R III, 46.
- Reimerus** Abraham – Szczecin 1581. Być może tożsamy z Abrahamem Reinickem, (immatrykulacja Frankfurt 1582) oraz/lub z Abrahamem Reinkerem (immatrykulacja Królewiec 1585). AS, 1581/44; por. F I, 295; K I, 85.
- Reineke** David – Szczecin 1580 (*Reimicius*); Królewiec 1584 (*Reinicke*), Helmstedt 1586 (*Regnitius*); Królewiec 1587 (*Reinicius*). AS, 1580/48; Hs I, 60; K I, 82, 95.
- Reineke** Johannes – Szczecin 1614 (*Reinechius*); Rostock 1613 (*Reineke*). AS, 1614/68; R III, 9.
- Reineke** Josua – Szczecin 1561 (*Reinike*). AS, A1561/23.
- Reineke** Michael – Frankfurt 1606 (*Reinike vel Reineccius*); Szczecin 1612 (*Reinichius*); Helmstedt 1614 (*Reineccius*). AS, 1612/50; F I 520; Hs I, 236; por. APS SMW, 103, 92.
- Reineke** Samuel – Frankfurt 1559 (*Reyneck*); Szczecin 1560. AS, A1560/4; F I, 154; por. APS SMW, 103, 44 (*Wincke, Winike*).
- Reinfeldt** Petrus – Frankfurt 1608; Szczecin 1610 (*Reinefeldt*). AS, 1610/66; F I, 524.

- Reinfeldt** Jakob – Szczecin 1579; Frankfurt 1579 (*Reinfeldius*); promocja magisterska tamże 1584. Pastor w Krzywnicy (pow. stargardzki) od 1586 roku (*Reinfeld*). AS, 1579/17; EGP I, 167; F I, 272.
- Remmeling** Christoph – Szczecin 1580 (*Kemmelingus*). AS, 1580/4; por. APS SMW, 103, 45–46 (*Remddingus*).
- Remmeling** Enoch – Szczecin 1554 (*Remeldinck*); Królewiec 1560 (*Remelting*). W Królewcu immatrykulowany jako „Stetinensis, filius pastoris Ecclesiae Stargardensis in Pomerania”. AS, A1554/2; por. APS SMW, 103, 33, 44.
- Rettemerus, Rettemirus zob. Reddemerus
- Retze** Jakob – Szczecin 1558. AS, A1558/8.
- Rhole, Rhule zob. Röhl.
- Riscovius** Christoph – Szczecin 1601. AS, 1601/25.
- Rodeloff** Joachim – Frankfurt 1612 (nieletni); Szczecin 1615. Być może tożsamy z Joachimem Rudolphim (immatrykulacja Greifswald 1622), pastorem i prepozytem w Goleniowie w latach 1627–1656. AS, 1615/8; F I, 566; por. EGP I, 193; G I, 451.
- Röhl** Georg – Frankfurt 1582 (*Röl*); Szczecin 1584 (*Rhule*); Lipsk 1587 (*Rolius*). AS, 1584/6; F I, 294; LJ I, 372.
- Röhl** Martin – Szczecin 1566 (*Rhole*); Jena 1573 (*Rhölius*, immatrykulowany jako magister). Rektor Pedagogium Książęcego w latach 1576–1578; zapewne tożsamy z Martinem Rübem (immatrykulacja Frankfurt 1566) i Martinem Roebusem (immatrykulacja Wittenberga 1568). AS, 1566/26; J I, 264; por. F I, 187; W II, 155.
- Rosenow** Joachim Heinrich – Szczecin 1664 (*Rosenaw*); Wittenberga 1665. AS, 1664/2; WJ II, 285.
- Rossovius** Daniel – Frankfurt 1606; Szczecin 1607; Greifswald 1608; Helmstedt 1613 (*Rossow*); Rostock 1614. AS, 1607/51; F I, 507; G I, 401; Hs I, 232; R III, 16.
- Rossovius** Jakob – Frankfurt 1592 (*Rossaw*); Szczecin 1593; Rostock 1597; Wittenberga 1600. AS, 1593/5; F I, 372; R II, 256; W II, 466.
- Rubenow** Daniel (zm. 1641) – Szczecin 1587 (*Robenov*); Greifswald 21 III 1587 (*Rubenow*); Helmstedt 1591 (*Rubenaw*); Frankfurt 1597 (*Rubenovius*); Wittenberga 1599 (*Rubenovius*). Pastor kościoła zamkowego w Słupku w latach 1602–1636. AS, 1587/11; EGP II, 464; F I, 412; G I, 333; Hs I, 89; W II, 454.
- Runcelius** Paul – Szczecin 1580; Frankfurt 1581 (*Runzelius*). AS, 1580/26; F I, 287; por. APS SMW, 103, 46 (*Runchel*).
- Sarovius** Martin – Frankfurt 1593; Szczecin 1595; Wittenberga 1599. Pastor w Klepienie (pow. stargardzki) od 1603 roku. AS, 1595/13; EGP I, 436; F I, 385; W II, 459.
- Scheleke** Peter – Szczecin 1645/54; por. APS SMW, 103, 52 (*Schelcke*).
- Schening** Balthasar – Szczecin 1642; Rostock 1645 (*Schöning*). AS, 1642/3; R III, 140.
- Schmidt zob. Faber, Fabricius
- Schönenbeck** Thomas – Szczecin 1636. AS, 1636/19.
- Schröder** Caspar – Szczecin 1614 (*Schröderus*). AS, 1614/91.
- Schröder** Johannes Abraham – Szczecin 1663; Wittenberga 1664. AS, 1663/4; WJ II, 311.

- Schultetus** Christoph (1602–1649) – Stargard 1613; Frankfurt 1615 (nieletni); Szczecin 1617; Köthen 1619; Lipsk 1620 (*Scultetus*); Jena 1622; promocja doktorska z teologii tamże 1624. Adiunkt Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu w Jenie w roku 1623, pastor *primarius* parafii św. Jakuba w Szczecinie i asesor konsystorza w latach 1625–1649 (*Schultze*). AS, 1617/22; EGP I, 463; F I, 589; J I, 298; Jacobi 1649; LJ I, 427; Vanselow 1728, 108.
- Schultetus** Jakob – Szczecin 1611 (*Schultze*); Frankfurt 1615 (nieletni). AS, 1611/1; F I, 589.
- Schwebeß** Christian – Szczecin 1655; Wittenberga 1656. AS, 1655/20; WJ I, 549.
- Schwebeß** Georg – Szczecin 1654. AS, 1654/81.
- Segefeldt** Martin – Szczecin 1623. AS, 1623/3.
- Segmejerus** Jakob – Greifswald 1617 (*Segmegerus*, nieletni?); Szczecin 1626; Wittenberga 1630 (*Segmeierus*). Być może tożsamy z Jakobem Segmeierem, pastorem w Strzeszowie (pow. gryfiński) w drugiej ćwierci XVII wieku. AS, 1626/91; EGP I, 48; G I, 432; WJ I, 352.
- Selnovius** Valentin – Szczecin 1606. Rektor szkoły miejskiej w Suchaniu, a w latach 1617–1628 pastor w Suchanówku (pow. stargardzki). AS, 1606/58; EGP I, 267.
- Spikermannus** Jakob (zm. 1659) – Frankfurt 1602 (*Spickerman*); Szczecin 1604. Pastor w Jarosławsku (pow. choszczeński) w latach ok. 1615–1659. AS, 1604/14; EGP I, 638; F I, 462.
- Stahlkopf** Joachim – Rostock 1583 (*Stalekop*); Szczecin 1584 (*Stallkop*). AS, 1584/15; R II, 212.
- Stahlkopf** Paul – Frankfurt 1583 (*Stalkop*); Szczecin 1586 (*Stalcopius*). AS, 1586/39; F I, 304.
- Stahlkopf** Severin (zm. 1608) – Szczecin 1556 (*Stalkop*). Diakon w Pyrzycach w latach ok. 1560–1608. AS, A1556/5; EGP I, 366.
- Starcke** Michael – Szczecin 1570; Frankfurt 1570 (*Starck*). AS, A1570/32; F I, 217.
- Steinhövel** Joachim – Szczecin 1588 (*Steinhöbelius*); Greifswald 3 IV 1590 (*Steinhavelus*); Rostock X 1590 (*Steinhovel*); Wittenberga 1594. AS, 1588/34; G I, 342; R II, 234; W II, 414.
- Steinhövel** Paul – Szczecin 1576. AS, 1576/28.
- Steobanus** Andreas – Frankfurt 1615 (nieletni); Szczecin 1619; Rostock 1622 (*Strobanus*). AS, 1619/50; F I, 590; R III, 48.
- Steobanus** Theodor (zm. po 1670) – Frankfurt 1615 (nieletni); Szczecin 1618; Rostock 1622 (*Strobanus*). Pastor w Odargowie (pow. stargardzki) w latach 1633 – po 1670. AS, 1618/25; EGP I, 283; F I, 590; R III, 48.
- Stich** Joachim – Szczecin 1561 (według APS SMW, 103) lub 1564 (według AS); Frankfurt 1564. Prawdopodobnie tożsamy z Joachimem Styge (*Stieg*, *Stigius*; immatrykulacja Wittenberga 1567), diakonem parafii św. Jana w Stargardzie w 1574 roku, w latach 1576–1588 pastorem parafii św. Ducha w Stargardzie, w latach 1588–1593 archidiakonem parafii Mariackiej w Szczecinie, a w latach 1596–1617 pastorem parafii miejskiej w Lübben. APS SMW, 103, 44; AS, A1564/17; F I, 184; por. EGP I, 424, 426, 457; W II, 127.

- Stockman** Abraham – Frankfurt 1650 (nieletni); Szczecin 1657; Frankfurt 1659; Wittenberga 1661. AS, 1657/31; F II, 12, 72; WJ II, 338.
- Störmer** David – Szczecin 1568 (*Stormer*); Frankfurt 1569 (*Stormerus*); Wittenberga 1573 (*Störmerus*). Pastor w Cieszynie (pow. drawski) w latach ok. 1591 – ok. 1610 (*Sturm, Störmer*). AS, A1568/3; EGP I, 174; F I, 209; W II, 226.
- Störmer** Heinrich – Szczecin 1583 (*Stormer*); Frankfurt 1583 (*Stormer*). Członek rady miejskiej Stargardu od 1596 roku, w początkach XVII wieku kamerariusz, a w latach 1608–1611 prowizor parafii Mariackiej. AS, 1583/27; F I, 300; Hi, 17, 20.
- Strekius** Heinrich – Frankfurt 1593; Szczecin 1595; Rostock 1598. AS, 1595/12; F I, 377; R II, 260.
- Stürmer zob. Störmer
- Thomae** Martin – Szczecin 1581. AS, 1581/1; por. APS SMW, 103, 46 (*Thom*).
- Thurman** Jakob – Szczecin 1604; Rostock 1610. Być może tożsamy z Jakobem Fhurmanem (immatrykulacja Wittenberga 1607). AS, 1604/3; R II, 300; por. WJ I, 57.
- Thurman por. Fuhrman
- Trederus** Peter – Szczecin 1586; Frankfurt 1586 (*Frederus*). Członek rady miejskiej Stargardu od 1601 roku i prowizor parafii Mariackiej w latach 1611–1614; być może także burmistrz w latach 1631–1633 (tak Kratz) lub 1640–1652 (tak Hildebrandt). AS, 1586/26; Cramer 1602,) (II; F I, 319; Hi, 17, 20; Kratz 1865, 374; por. APS SMW, 103, 47 (*Frederus*).
- Vandalus** Georg – Szczecin 1585; Frankfurt 1586 (*Wandalus*); Rostock 1588 (*Wandalus*); Królewiec 1591. AS, 1585/30; F I, 318; K I, 108, 111; R II, 226.
- Vermannus** Hermann – Szczecin 1587. AS, 1587/41.
- Vermannus por. Fuhrman
- Viecke** Daniel – Szczecin 1579. APS SMW, 103, 45.
- Vilterus** Jakob – Szczecin 1591; Lipsk 1593. AS, 1591/45; LJ I, 337.
- Vivenest** Anton (zm. 1658) – Frankfurt 1611; Szczecin 1613; Wittenberga 1618 (*Vivenestus*); Rostock 1620; Greifswald 1622. Konrektor szkoły miejskiej w Stargardzie w latach 1624–1625, diakon parafii św. Jana tamże w latach 1625–1626, diakon parafii Mariackiej tamże w latach 1626–1641, archidiakon tejże parafii w latach 1641–1652, a następnie pastor w latach 1652–1658. AS, 1613/6; EGP I, 412, 419, 424; F I, 553; G I, 451; Hi, 65; R III, 39; Vanselow 1728, 119; WJ I, 214.
- Vivenest** Anton – Frankfurt 1652 (*Vivenestus*, nieletni); Szczecin 1654 (*Vivenestus*). AS, 1654/48; F II, 30.
- Vivenest** Samuel (1620–1674) – Frankfurt 1635; Szczecin 1640 (*Vivenestus*); Wittenberga 1640 (*Vivenestus*). Kantor kościoła zamkowego w Wittenberdze, następnie w Luckau i na dworze Siegmunda Friedricha von Promnitz, a od 1646 roku kantor (od 1668 dyrektor muzyczny) szkoły miejskiej w Stargardzie. AS, 1640/1; F I, 730; Werner 1734, 15; WJ I, 420.
- Voglerus** Johannes – Szczecin 1581; Jena 1585. AS, 1581/7; Hi, [68]; J I, 345.
- Völcker** Joachim – Frankfurt 1587 (*Volkerus*); Szczecin 1588. Być może tożsamy z Joachimem Völckerem, pastorem w Kicku (pow. stargardzki). AS, 1588/33; F I, 325; por. EGP I, 437.

- Weberus** Matthias – Frankfurt 1623 (nieletni); Szczecin 1626; Wittenberga 1628. AS, 1626/54; F I, 668; WJ I, 319.
- Wedige** Peter – Frankfurt 1587 (*Wediger*); Szczecin 1591. AS, 1591/70; F I, 329.
- Wennemer** Martin – Frankfurt 1587 (*Wennihmer*); Szczecin 1588. Prawdopodobnie tożsamy z Martinem Winnemerem, członkiem rady miejskiej Stargardu od 1618 roku. AS, 1588/36; F I, 330; Hi, 17.
- Wilke** Esaias – Frankfurt 1587 (*Wilcke*); Szczecin 1589; Greifswald 1590 (*Willichius*). Być może tożsamy z Eliasem Willichusem (immatrykulacja w Rostocku 1592). AS, 1589/23; F I, 330; G I, 342; por. R II, 241.
- Wincke, Winike zob. Reineke Samuel
- Witsaker** Jakob – Szczecin 1560. AS, A1560/31; por. APS SMW, 103, 44 (tam lekcja *Witbaher*).
- Witstochius** Johannes – Szczecin 1605; Frankfurt 1605. AS, 1605/21; F I, 492.
- Witte zob. Albinus
- Wolf** David – Szczecin 1560 (*Wulff*). Odnotowany jedynie w APS SMW, 103 – ze wskazaniem akt Fundacji Mariackiej (w rejestrach finansowych Fundacji jednakże brak tego nazwiska). Być może tożsamy z Davidem Wolfiusem (immatrykulacja w Wittenberdze 1557). APS SMW, 103, 44 (tam odnotowany również jako *Daniel*); W II, 332; por. AS, 253–255, 263–265.
- Wolf** Johannes – Szczecin 1651; Królewiec 1653 (*Wolff*). AS, 1651/115; K I, 533.
- Wutmutz** Joachim – Greifswald 1 XII 1632 (*Witmutz*); Szczecin 1633. AS, 1633/55; G I, 526.
- Zegenhagen** Daniel – Frankfurt 1648; Szczecin 1654; Wittenberga 1656 (*Ziegenhagen*). AS, 1654/53; F I, 789; WJ I, 549.
- Zisenmer** Petrus – Frankfurt 1577 (*Zihemerus*); Szczecin 1578; Wittenberga 1586 (*Zisimar*). AS, 1578/24; F I, 257; W II, 342.
- Zitelmann** Peter (1632–1701) – Frankfurt 1643 (*Zittelmannus*, nieletni); Berlin 1649; Szczecin 1652 (*Zietelmannus*); Greifswald 1655 (*Zitelmanus*). Pastor w Będargowie (pow. choszczeński) w latach 1660–1701. AS, 1652/82; EGP I, 640; F I, 760; G II, 63; Zitelmann 1896, 7–8.

Bibliografia

ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

Archiv der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg (AMLU)

II – Rep. 1, Nr. XXXXV, 1: Dekanatsbuch der Philosophischen Fakultät, 2: 1554–1599.

Archiwum Państwowe w Szczecinie (APS)

Spuścizna Martina Wehrmanna (SMW)

- 103 Stargarder auf Universitäten und Hohen-Schulen. Druckfertiges Manuskript von Wehrmann und Hasenjäger (przy cytowaniu po przecinku podano numer karty według foliacji wprowadzonej ołówkiem przez archiwistę).

ŹRÓDŁA DRUKOWANE

- AS – Borysowska A., Gierke M. (wyd.) 2022. *Album studiosorum Pedagogium Książęcego w Szczecinie (1576–1666)*. Szczecin.
- Cramer D. 1602. *Pommerische Chronica (...)*. Franckfurt am Mayn. (VD17 12:133255P).
- F I – Friedländer E. (Hrsg.) 1887. *Aeltere Universitäts-Matrikeln I: Universität Frankfurt a. O.* Bd. 1: 1506–1648. Leipzig.
- F II – Friedländer E. (Hrsg.) 1888. *Aeltere Universitäts-Matrikeln I: Universität Frankfurt a. O.* Bd. 2: 1649–1811. Leipzig.
- Friedeborn P. 2018. *Opis miasta Szczecina*, oprac. i przeł. A. Borysowska, Warszawa.
- G I – Friedländer E. (Hrsg.) 1893. *Aeltere Universitäts-Matrikeln II: Universität Greifswald*. Bd. 1: 1456–1645. Leipzig.
- G II – Friedländer E. (Hrsg.) 1894. *Aeltere Universitäts-Matrikeln II: Universität Greifswald*. Bd. 2: 1646–1700. Leipzig.
- Gd – Nowak Z., Szafran P. (oprac.) 1974. *Księga wpisów uczniów Gimnazjum Gdańskie-go 1580–1814*, Warszawa–Poznań.
- Hb II – Toepke G. (Hrsg.). *Die Matrikel der Universität Heidelberg von 1386 bis 1662*. T. 2: *Von 1554 bis 1662*. Heidelberg.
- Hs I – Zimmermann P. (Hrsg.) 1922. *Album Academiae Helmstadiensis*. Bd. I: *Album Academiae Juliae*. Abt. 1: *Studenten, Professoren etc. der Universität Helmstedt von 1574–1636*. Hannover.
- Hs II – Hillebrand W. (Hrsg.) 1981. *Die Matrikel der Universität Helmstedt 1636–1685*. Hildesheim.
- J I – Mentz G. (Hrsg.) 1944. *Die Matrikel der Universität Jena*. Bd. 1: 1548 bis 1652. Jena.
- J II – Jauernig R., Steiger M. (Hrsg.) 1977. *Die Matrikel der Universität Jena*. Bd. 2: 1652 bis 1723. Weimar.
- Jacobi L. 1649. *Theologia Pauli Apostolica et Salvifica (...)*. Alten Stettin. (VD17 1:026304M).
- K I – Erler G. (Hrsg.) 1910. *Die Matrikel und die Promotionsverzeichnisse der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr. 1544–1829*. Bd. 1: *Die Immatrikulationen von 1544–1656*. Leipzig.
- K II – Erler G. (Hrsg.) 1911/12. *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr. 1544–1829*. Bd. 2: *Die Immatrikulationen von 1657–1829*. Leipzig.
- LJ I – Erler G. (Hrsg.) 1909. *Die jüngere Matrikel der Universität Leipzig 1559–1809*. Bd. 1: *Die Immatrikulationen vom Wintersemester 1559 bis zum Sommersemester 1634*. Leipzig.
- R II – Hofmeister A. (Hrsg.) 1891. *Die Matrikel der Universität Rostock*. Bd. 2: *Mich. 1499 – Ost. 1611*. Rostock.
- R III – Hofmeister A. (Hrsg.) 1895. *Die Matrikel der Universität Rostock*. Bd. 3: *Ost. 1611 – Mich. 1694*. Rostock.

- S II – Knod G.C. (Hrsg.) 1897a. *Die alten Matrikeln der Universität Straßburg: 1621 bis 1793*. Bd. 1: *Die allgemeinen Matrikeln und die Matrikeln der philosophischen und theologischen Facultät*. Strassburg.
- S II – Knod G.C. (Hrsg.) 1897b. *Die alten Matrikeln der Universität Straßburg: 1621 bis 1793*. Bd. 2: *Die Matrikeln der medicinischen und juristischen Fakultät*. Strassburg.
- W II – Förstemann C.E. (Hrsg.) 1894. *Album Academiae Vitebergensis ab a. Ch. MDII usque ad a. MDCLX*. Bd. 2: 1560–1602. Lipsiae.
- WJ I – Weissenborn B. (Hrsg.) 1934. *Album Academiae Vitebergensis*. Jüngere Reihe. T. 1: 1602–1660. Magdeburg.
- WJ II – Juntke F. (Hrsg.) 1952. *Album Academiae Vitebergensis*. Jüngere Reihe. T. 2: 1660–1710. Halle.

LITERATURA

- Bohnert D., Wriedt M. 2020. *Theologiae Alumni Vitebergenses (TAV)*. *Die graduierten Absolventen der Wittenberger Theologischen Fakultät (1502–1648)*. Leipzig.
- EGP I – Moderow H. (Hrsg.) 1903. *Die evangelischen Geistlichen Pommerns von der Reformation bis zur Gegenwart*. T. 1: *Der Regierungsbezirk Stettin*. Stettin.
- EGP II – Müller E. (Hrsg.) 1912. *Die evangelischen Geistlichen Pommerns von der Reformation bis zur Gegenwart*. T. 2: *Der Regierungsbezirk Köslin. Die reformierten Gemeinden Pommerns. Die Generalsuperintendenten*. Stettin.
- Eulenburg F. 1904. *Die Frequenzen der deutschen Universitäten von ihrer Gründung bis zur Gegenwart*. Leipzig.
- Gierke M. 2023. Anton Walther (ok. 1515–1557) – pierwszy rektor Pedagogium Księżęcego w Szczecinie, profesor uniwersytetów w Greifswaldzie i Wittenberdze. *Przegląd Zachodniopomorski* (38), 75–99.
- Hi – Hildebrandt J.A. 1724. *Verzeichniß Der Hirten nach Gottes Herten, Welche Gott nach seiner Erbarmung und Liebe Der Stadt Neu-Stargard (...) Von Anno 1524 bis 1724 (...) gegeben*. Stettin. (VD18 10354786).
- Kratz G. (Hrsg.) 1865. *Die Städte der Provinz Pommern. Abriß ihrer Geschichte, zumeist nach Urkunden*. Berlin.
- Majewski M. 2002. Plastyka sepulkralna wewnątrz kościelnych ziemi stargardzkiej XVI–XVIII wieku. *Stargardia* (2), 67–105.
- Moeller R. 1851. *Geschichte des Altstädtischen Gymnasiums zu Königsberg i. Pr.* T. 2. Ab. 2. Beilage 2: *Verzeichniß der Lehrer der altstädtischen Kirchsule und des altstädtischen Gymnasiums bis auf die gegenwärtige Zeit*. Königsberg (Bericht über das Altstädt. Gymnasium zu Königsberg in Pr. von Ostern 1850 bis Ostern 1851).
- Vanselow C.A. 1728. *Gelehrtes Pommern. Oder Alphabetische Verzeichniß Einiger in Pommern Gebornen Gelehrten (...)*. Stargard in Pommern. (VD18 14743337).

Werner D.G. 1734. *Erster Anhang zu Herrn Jodoci Andraeae Hildebrandts (...) Verzeichnis der Hirten Gottes in Stargard (...)*. Stargard. (VD18 90065646).
Zitelmann F. 1896. *Chronik der Familie Zitelmann*. Berlin.

Summary

The citizens of Stargard in Duke's Pedagogium (16th–17th centuries)

Duke's Pedagogium in Szczecin was a college which provided education between 1543 and 1666. It was established by Pomeranian Dukes: Barnim IX and Philip I. The college offered liberal arts education simultaneously emphasising the importance of theology. Later Pedagogium also taught law and medicine. The school had distinguished teachers headed by Daniel Cramer and Johannes Micraelius. After leaving college graduates usually continued education at other German universities.

Most students of Duke's Pedagogium came from Szczecin (about 700); students from Stargard (194) came next. On the basis of information included in the 17th century admissions register and other archival documents which survived down to our times it was possible to follow their earlier and later education as well as career path.